

ביטוח דירקטורים וביטוח נושאי משרה - האם חברי הוועד והמנכ"ל בעמותה ובחל"צ זקוקים לו?

מאת

עו"ד איתן צחור*

א. הרקע

אחד מהמוסדות הבסיסיים בעמותה הוא הוועד המנהל. מוסד זה, לצד האסיפה הכללית וועדת הביקורת, מהווים את שלושת הגופים הפנימיים שבלעדיהם, אין העמותה יכולה להתנהל או להתקיים. לצד שלושה אלה, לעתים נדרש גם רואה החשבון המבקר. כל יתר הגופים בעמותה הם גופים וולונטרים, במובן זה, שקיומם מותנה ברצון החברים בלבד, ובכפוף להסדרה של הנ"ל בתקנון העמותה.

על פי חוק העמותות, תש"ס-1980 (להלן: "חוק העמותות"), הוועד המנהל אינו רק מוסד פנימי חסר מעש, אלא שאין החוק מכיר בכל גוף פעיל אחר הנושא באחריות לתפעול העמותה. כלומר, בעוד שבחוק החברות קיימת התייחסות מפורשת גם למנכ"ל החברה, הרי שביחס לעמותה, אין כל התייחסות למנכ"ל או לכל נושא משרה פרט לחברי הוועד, וחברי הוועד הם הגוף המנהל של העמותה. מהיבט זה, נראה כי את תפקיד ניהול העמותה בפועל ייחד המחוקק לוועד המנהל. אלא שגם כאן קיים ליקוי: החוק אינו מציין דבר אודות יושב ראש הוועד המנהל, ומשמעות הדבר היא, שכל אחד ואחד מחברי הוועד נושא באחריות, כאילו אינו רק חבר ועד אלא גם נושא משרה בפועל.

ברור הוא, שהעמותה רשאית למנות מנכ"ל הנושא באחריות היומיומית לתפעול העמותה, ואף למנות לוועד יושב ראש, שיישא באחריות לתפקוד הוועד המנהל כולו. באותו אופן, רשאית עמותה למנות גם בעלי תפקידים רמים אחרים, דוגמת "נשיא" לעמותה, הנבחר במסגרת האסיפה הכללית וכן הלאה.

במצב דברים כזה, כאשר קיימים בגופים אלה מוסדות פנימיים הדומים במהותם לאלה שבחברה העסקית, ואף לאלה שבחברות בורסאיות, התעורר לכאורה הצורך להידמות לחברות העסקיות גם בתחומים נוספים וביניהם ביטוח נושאי משרה. לאחרונה מוצא הדבר את ביטויו בדרישות חברי ועד בעמותות שונות בישראל, לערוך עבורם ביטוחי דירקטורים וביטוח נושאי משרה, במתכונת זהה לזו המקובלת בחברה עסקית, ובמיוחד במתכונת הביטוחים הנהוגה בחברה ציבורית, שמניותיה נסחרות בבורסה, אף שאין הדבר נחוץ כלל.

* המאמר פורסם לראשונה בכתב-העת **תאגידים** 2/ז (מאי 2010) עמ' 76.

בחברות לתועלת הציבור (להלן גם "חל"צ"), מעמדו של הדירקטוריון זהה כמעט לזה של הוועד המנהל בעמותה. כפי שנפרט להלן, חובותיו של חבר דירקטוריון בחל"צ על פי חוק החברות, תשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות", "החוק") לאחר תיקון מס' 6, מקביל לזה של חבר הוועד בעמותה, במישור האחראיות בתחום חובת הזהירות וחובת האמון.

כאשר גילו חברות הביטוח את השדה הנרחב של עשרות אלפי עמותות וחל"צים, התעוררה אצלן השאיפה להרחיב את מעגל עסקיהן ורווחיהן אל עבר ביטוח נושאי המשרה גם בגופים אלה. המדובר בשוק בעל פוטנציאל כלכלי עצום (כ-20,000 עמותות וחל"צים), כאשר באמצעות שיווק הביטוח בקרב נושאי משרה ודירקטורים, ניתן להרחיב את הכיסויים הביטוחיים גם לעבר תחומי ביטוח אחרים, ובכלל זה ביטוחי צד ג', עובדים, נזקי גוף, נזקי רכוש וכדומה, שאין עוררין באשר לחיוניותם.

ב. ביטוח נושאי משרה - החוק

ייאמר כבר כאן, כי לשון החוק, תכליתו והעקרונות הגלומים בו, אינם מעודדים, בלשון המעטה, את ביטוח חברי הוועד ונושאי המשרה בחל"צים ובעמותות (וראו גם הערת רשם העמותות בחוברת "ניהול תקין", המדגיש עיקרון זה). יחד עם זאת, החוק אינו שולל את הביטוח באופן מוחלט וכפועל יוצא, שוק הביטוח בקרב העמותות והחל"צים הולך ומתרחב. לטעמנו, עדיף לנקוט בצעדי מנע כנגד תופעה זו.

באומרנו שהחוק אינו מעודד ביטוחים אלה, יש להודות, שחוק העמותות שותק לחלוטין בעניין הביטוחים, על כל סוגיהם. ביקורתנו על חוק העמותות נשמעת מזה זמן רב, על שאין בו את שצריך שיהיה, ויש בו את המיותר, כאשר בין הרצוי למצוי תלויה העמותה בפרשנויות שונות ומגוונות, בדרך כלל מבית היוצר של רשם העמותות. לפיכך, נאלץ לפרש בהמשך את חוק העמותות גם לעניין זה.

יחד עם זאת, חוק החברות דן בנושא האחראיות המוטלת על נושאי משרה וכן בביטוח ושיפוי נושאי משרה בגין נזקים העלולים להיווצר עקב פעילותם בתחום תפקידם. אלא שגם בחוק החברות יש לאבחן בין נושא הביטוח הנהוג בחברות העסקיות, לבין הביטוח הנהוג בחברות לתועלת הציבור. אין כל ספק, שהביטוח האפשרי לחברות עסקיות רחב בהרבה מזה של החברות לתועלת הציבור, ואף ניתן לקבוע שמכלל הצמצום הקבוע בחוק החברות ביחס לביטוח חברות לתועלת הציבור, יש להסיק שכך הוא הדין גם ביחס לעמותות.

נוכח זאת, מתבקש דיון קצר באשר לחובות המוטלות על נושא משרה, ועל ההוראות המתירות לערוך ביטוח אשר יגן על נושא המשרה בעת היווצרות נזק.

ג. חובות נושא משרה בחברה עסקית רגילה

להלן בקצרה מערכת החקיקה בנושא זה, בחוק החברות:

סעיף 252 לחוק החברות מטיל על נושא משרה חובת זהירות כלפי החברה. על פי הסעיף, על נושא המשרה לפעול "ברמת מיומנות שבה היה פועל נושא משרה סביר, באותה עמדה ובאותן נסיבות..." (סעיף 253 לחוק).

סעיף 254 לחוק החברות מטיל על נושא משרה חובת אמונים לחברה, ובהתאם לכך עליו לנהוג בתום לב ולטובת החברה, ובכלל זה:

- (1) "יימנע מכל פעולה שיש בה ניגוד ענינים בין מילוי תפקידו בחברה לבין מילוי תפקיד אחר שלו או לבין עניניו האישיים;
- (2) יימנע מכל פעולה שיש בה תחרות עם עסקי החברה;
- (3) יימנע מניצול הזדמנות עסקית של החברה במטרה להשיג טובת הנאה לעצמו או לאחר;
- (4) יגלה לחברה כל ידיעה וימסור לה כל מסמך הנוגעים לעניניה, שבאו לידידו בתוקף מעמדו בחברה."

כחריג, חברה עסקית רשאית לאשר בדיעבד (אישור) פעולות של נושא המשרה, העומדות בניגוד לחובת האמונים ותום הלב של נושא המשרה כלפי החברה, אם התקיימו, כאמור בסעיף 255 לחוק, התנאים הבאים ובין היתר, אם:

- (1) "נושא המשרה פועל בתום לב והפעולה או אישורה אינן פוגעות בטובת החברה;
- (2) נושא המשרה גילה לחברה, זמן סביר לפני המועד לדיון באישור, את מהות ענינו האישי בפעולה, לרבות כל עובדה או מסמך מהותיים."

כלומר, לפנינו שתי חובות בסיסיות החלות על האורגן (נושא המשרה או הדירקטור) בתאגיד: חובת זהירות המחייבת לפעול במיומנות סבירה, וחובת אמון, המחייבת לפעול בתום לב מוגבר.

ד. חובות נושא משרה בחברה לתועלת הציבור (ובעקיפין גם בעמותות)

חובות נושא המשרה בחברה לתועלת הציבור אינן מרוכזות בסעיף חוק אחד, אלא פזורות על פני כל הפרק הדין בחברות לתועלת הציבור. בנוסף לכך, הוראות החוק המתייחסות לחברה לתועלת הציבור הן מחמירות יותר מההוראות המקבילות בחוק החברות המתייחסות לחברה עסקית, ורובן הגדול של הוראות חוק החברות המתייחסות לחל"צ מהוות דין ספציפי, הגובר על הדין הכללי החל על חברות עסקיות.

חובות נושא המשרה בחברה לתועלת הציבור, אם כן, הינן, לכל הפחות, החובות הבאות:

איסור על פעולה בחריגה מהמטרות - בניגוד לאפשרות הקיימת בחברה עסקית, להכשיר, על דרך האישור, פעולות מסויימות שאינן עומדות בדרישות הדין, סעיף 1345 לחוק החברות אוסר על חברה לתועלת הציבור לאשר בדיעבד פעולות המנוגדות לאחת או יותר מהמטרות של החל"צ, אלא באישורו של בית המשפט;

איסור מוחלט על חלוקת רווחים, בהתאם לסעיף 345 לחוק ;

איסור תשלום שכר לדירקטורים, כאמור בסעיף 345 לחוק. פסקה (ג) קובעת כי :

"קיבל נושא משרה או חבר ועדת ביקורת שכר בניגוד להוראות לפי סעיף זה, לרבות לשירותים שנתן לחברה, יהיה עליו להשיב לחברה את שקיבל, אלא אם כן יוכיח שלא ידע ולא היה עליו לדעת על קיומה של מגבלת השכר בעת ההתקשרות עמו."

איסור ביצוע עסקאות בין החברה לבין דירקטורים, כאמור בסעיף 345 לחוק, אלא אם נתקבל אישורו של בית המשפט המחוזי לכך ;

חובת נושא משרה להשיב כספים שהוצאו מהחל"צ בניגוד לחוק (בחריגה מהמטרות, בעסקה לא מאושרת, בחלוקת רווחים לא חוקית וכו'), וזאת אף אם הוא עצמו לא קיבל דבר, אלא אם הוכיח, בהתאם לסעיף 345 לחוק, כי עמד בתנאים החמורים הקבועים בפסקה (ב) : ... "(1) שנקט את כל האמצעים הסבירים כדי למנוע את העברת הנכסים ; (2) שהסתמך בתום לב על מידע מאת בעל תפקיד בחברה המוסמך לכך כי העברת הנכסים אינה כאמור בפסקאות (1) עד (4) שבסעיף קטן (א) ; (3) כי פעל בתום לב וכי בשל נסיבות העניין המיוחדות לא היה עליו לדעת ..."

איסור על שימוש בחל"צ ככסות לביצוע פעולה שלא על ידי חל"צ, כאמור בסעיף 345כט לחוק.

הרמת מסך החל"צ, כאמור בסעיף 345כט(ב) לחוק, וחיוב נושא משרה לשאת בתשלום במקום החברה, בעוד שבחברה עסקית ניתן לעשות זאת כלפי בעל מניה.

הפרת כל אחת מההוראות הנ"ל משמעה, לדעתנו, הפרת חובת אמון, ולא רק הפרת חובת זהירות. לפיכך, ספק רב אם לאור לשונו המפורשת של המחוקק, ניתן להעלות על הדעת, שנושא המשרה יוכל לבטח את עצמו בגין הסנקציות שמטיל החוק עצמו על ביצוע פעולות אלו.

ה. אפשרויות ביטוח ושיפוי נושא משרה בחברה עסקית

לאחר שפירטנו את החובות העיקריות של נושאי המשרה, יש לבחון את היקף הביטוח שניתן לבצע במסגרת חברה עסקית רגילה.

סעיף 258 לחוק החברות דן בסמכותה של חברה לפטור נושא משרה מאחריות החלה עליו (סעיף 258(ב)), להעניק שיפוי לנושא משרה בגין חוב החל עליו (סעיף 258(ג)), וכן לבטח נושא משרה בגין נשיאה באחריות החלה עליו (258(ג)). חברה אינה רשאית לפטור נושא משרה מאחריותו בשל הפרת חובת האמונים כלפיה (סעיף 258(א)).

להלן נוסח הסעיף, שבשל חשיבותו נציג אותו במלואו ונדגיש את העיקר :

”258. סמכות החברה למתן פטור, שיפוי וביטוח

(א) חברה אינה רשאית לפטור נושא משרה מאחריותו בשל הפרת חובת האמונים כלפיה.

(ב) חברה רשאית לפטור נושא משרה מאחריותו בשל הפרת חובת הזהירות כלפיה, בהתאם לקבוע בפרק זה בלבד.

(ג) חברה רשאית לבטח את אחריותו של נושא משרה בה או לשפותו, בהתאם לקבוע בפרק זה בלבד.”

כאמור לעיל, לא ניתן לפטור אדם מהפרת חובת אמונים, אלא רק מהפרת חובת הזהירות. לעומת זאת, ניתן לבטח פרטים הקבועים בהמשך פרק זה, כפי שנפרט להלן.

סעיף 259 לחוק החברות מקנה לחברה סמכות לפטור מחובת הזהירות, אם נקבעה לכך הוראה בתקנון. חובת הזהירות היא, כאמור, פעולה שאינה עומדת ברמת המיומנות שבה היה פועל נושא משרה סביר.

סעיף 260 לחוק החברות מאפשר מתן שיפוי לנושא משרה אם נקבע הדבר בתקנון וזאת, בין היתר, בשל חבות שהוטלה עליו בשל :

”(1) חבות כספית שהוטלה עליו לטובת אדם אחר על פי פסק דין, לרבות פסק דין שניתן בפשרה או פסק בורר שאושר בידי בית משפט ;

(א1) הוצאות התדיינות סבירות, לרבות שכר טרחת עורך דין, שהוציא נושא משרה עקב חקירה או הליך שהתנהל נגדו בידי רשות המוסמכת לנהל חקירה או הליך, ואשר הסתיים בלא הגשת כתב אישום נגדו ובלי שהוטלה עליו חבות כספית כחלופה להליך פלילי, או שהסתיים בלא הגשת כתב אישום נגדו אך בהטלת חבות כספית כחלופה להליך פלילי בעבירה שאינה דורשת הוכחת מחשבה פלילית; ...

(2) הוצאות התדיינות סבירות, לרבות שכר טרחת עורך דין, שהוציא נושא המשרה או שחויב בהן בידי בית משפט, בהליך שהוגש נגדו בידי החברה או בשמה או בידי אדם אחר, או באישום פלילי שממנו זוכה, או באישום פלילי שבו הורשע בעבירה שאינה דורשת הוכחת מחשבה פלילית.”

כלומר, החוק אוסר שיפוי בכל הנוגע למצב בו הורשע אדם בפלילים. פסקה (ב) של סעיף 258 מגבילה את הוראות השיפוי לכך, שהדבר נקבע בתקנון, ובלבד שעצם השיפוי יוגבל לאירועים שלדעת הדירקטוריון צפויים לאור פעילות החברה, וגובהו יהיה בגבולות הסבירות. כך גם לגבי שיפוי בדיעבד, לאחר אירוע הנזק.

ההוראה האחרונה בפרק זה היא ההוראה הדנה באפשרויות הביטוח של נושא המשרה וקבועה בסעיף 261 לחוק החברות, ולפיה :

261". ביטוח אחריות

חברה רשאית, אם נקבעה לכך הוראה בתקנון, להתקשר בחוזה לביטוח אחריותו של נושא משרה בה בשל חבות שתוטל עליו עקב פעולה שעשה בתוקף היותו נושא משרה בה, בכל אחד מאלה:

- (1) הפרת חובת זהירות כלפי החברה או כלפי אדם אחר;
- (2) הפרת חובת אמונים כלפי החברה, ובלבד שנושא המשרה פעל בתום לב והיה לו יסוד סביר להניח שהפעולה לא תפגע בטובת החברה;
- (3) חבות כספית שתוטל עליו לטובת אדם אחר."

המשמעות היא, שניתן לבטח אך ורק מצבים של הפרת חובת זהירות וחבות כספית שתוטל על נושא המשרה לטובת אדם אחר. אין ולא ניתן לבטח נושא משרה בגין הפרת חובת אמונים, אלא אם פעל החבר בתום לב, מבלי שהיה לו יסוד סביר להניח שהפעולה תפגע בטובת החברה. כמו כן ברור שלא ניתן לבטח אדם מפני נזקי עבירה פלילית שביצע, לרבות הוצאות שהיו לו.

ו. ביטוח נושא משרה בחברה לתועלת הציבור

בפרק הדן בחברות לתועלת הציבור, נקבעה מגבלה משמעותית בכל הנוגע לפטור, שיפוי וביטוח, בהשוואה לאמור לעיל ביחס לחברה עסקית רגילה.

בכך דן סעיף 345 לחוק הקובע:

"345ג. אחריות נושאי משרה וחברי ועדת ביקורת

(א) על אף הוראות סעיף 258(ב), חברה לתועלת הציבור אינה רשאית לפטור נושא משרה או חבר ועדת ביקורת בה מאחריותו בשל הפרת חובת הזהירות כלפיה או לתת התחייבות לשיפוי עקב הפרת חובת הזהירות, ולא יהיה תוקף להתחייבות לשיפוי כאמור."

הוראה מסכמת זו קובעת, כי בחל"צ, כלל לא ניתן לפטור נושא משרה מחובת הפרת חובת זהירות, ואף אין סמכות להעניק שיפוי בגין הוצאותיו של נושא משרה.

הספק חל בכל הנוגע לביטוח. בעניין זה, ניתן לפרש את החוק כמתיר לבטח את נושא המשרה, בכפוף להוראות סעיף 261 לחוק הקובע, כאמור לעיל, כי ניתן לבטח נושא משרה בשל הפרת חובת זהירות, הפרת חובת אמונים שנבעה מפעילות בתום לב והטלת חבות כספית לשלם לאדם אחר.

במשמע, לגבי חל"צ אין המחוקק מאפשר לחברה לפטור את נושא המשרה מחובת זהירות, ומקל וחומר מהפרת חובת אמון כלשהי, וכמו כן אין המחוקק מתיר לשפות

את נושא המשרה בגין נזקים שנגרמו, אך לכאורה ניתן לבטח את נושא המשרה בשל פעילויות של הפרת חובת זהירות והפרת חובת אמון (מוגבלת, כאמור).

עמדתנו היא, שפרשנות מחמירה שוללת לחלוטין ביטוח נושא משרה בחברה לתועלת הציבור. פרשנות מקילה תאפשר ביטוח, כאמור, אולם זאת אך ורק בכפוף לסעיף 261 לחוק החברות (האוסר ביטוח בגין הפרת חובת אמונים מכוונת וביצוע עבירה פלילית).

פרשנות סבירה יותר היא זו המחייבת לפרש את הוראת הביטוח נוכח ההוראות האחרות שבסעיף 345יג לפיהן אין לפטור את נושא המשרה מאחריות, אף לא בגין הפרת חובת זהירות, ומקל וחומר אף אין להעניק לו כל שיפוי. לפיכך ביטוח, בכפוף לשני אלה, משמעו - שאין לבטח את נושא המשרה, אלא רק ביחס לנזק הנגרם ישירות לתאגיד עצמו, מבלי לגרוע מחיובו של נושא המשרה בתשלום אישי, כאמור במקרים המפורטים בחוק (לדוגמה, במקרה של תשלומים שלא כדין). משמע, האפשרות החוקית לביטוח נושא המשרה בחל"צ היא מצומצמת בהרבה מזו של נושא משרה בחברה עסקית רגילה.

הפרשנות המדויקת באשר להיקפו של הביטוח האפשרי בנסיבות אלה, טרם נקבעה בפסיקה, ולכן ניתן לקבוע, בדוחק רב, כי ניתן לפרש את חוק החברות כמתיר לבטח נושא משרה בחל"צ, אך זאת בכפוף להוראות האוסרות לפטור נושא משרה מחובת זהירות ומשיפוי. כאמור, נושא זה טרם לובן סופית וראוי כי יובהר על ידי המחוקק.

ז. ביטוח נושאי משרה בעמותה

חוק החברות כולל עקרונות כלליים בדיני תאגידים אשר יש להחיל, ככלל, גם על עמותות. נדגיש, שבחוק העמותות אין הוראה ספציפית כלשהי בנוגע לביטוח נושאי משרה בעמותות.

ייתכן כי העדר הוראה ספציפית המתירה לבטח נושאי משרה בעמותה, משמעו (בין היתר לאור הגברת חובות האמון ביחס לנושאי המשרה, ובפרט בכל הכרוך בקבלת טובות הנאה) איסור מוחלט לבטח נושאי משרה בעמותות. למעשה, רק פרשנות גמישה במיוחד תאפשר לבטח נושאי משרה בעמותה, וזאת בהתבסס על עקרון אחידות הדינים (בכפוף להתאמות, כמובן) בין דיני החברות לדיני העמותות. מכל מקום, ברור שאין הביטוח בעמותות יכול לעלות בהיקפיו על הביטוח הניתן לפעילות נושאי משרה בחברות לתועלת הציבור, כאמור לעיל.

ח. סיכום - התנאים לביטוח נושאי משרה במגזר השלישי

כפי שבואר לעיל, **אין** זהות בין ביטוח נושאי משרה בחברה עסקית רגילה, ומקל וחומר במסגרת חברה ציבורית שמניותיה נסחרות בבורסה, לבין ביטוח נושאי משרה בחברות לתועלת הציבור ובעמותות. ליתר דיוק, קיים ספק רב אם מבחינה חוקית

ניתן לבצע ביטוח, כאמור, לאור תיקון מס' 6 לחוק החברות, האוסר על מתן פטור מאחריות מהפרת חובת זהירות, על מתן שיפוי לנושא משרה בגין הפרת חובת אמון ועל ההוראות המחמירות בכל הכרוך בקבלת טובות הנאה בידי נושאי משרה. אף על פי כן, גם אם יימצא שיש עניין בביטוח נושאי משרה במגזר השלישי (עמותות, חל"צים ומלכ"רים מכל סוג), יש להתחשב בעקרונות הבאים כקו מנחה לקביעת מדיניות בעניין זה:

ראשית, מגמת חברות הביטוח להרחיב את עסקיהן לתחום המגזר השלישי, חייבת להיבחן בכל מקרה לגופו, על רקע יישום המטרות הציבוריות בעמותה ובחל"צ, והאפשרות שמטרות ציבוריות אלה ייפגעו, נוכח תשלומי הביטוח לנושאי המשרה. במשמע, אין לפגוע במטרות הציבוריות, בגין תשלום לחברות הביטוח שמיועד לשם הגנה על נושאי המשרה. המטרות הציבוריות הן לב ליבו של החוק. הסיוע לנכים, לנזקקים, לחולים, או אף למטרות אחרות כגון ספורט, אמנות, חינוך וכיוצ"ב, כל אלה חייבים להישקל היטב בטרם החדרת חברות הביטוח ל"שוק" המגזר השלישי.

שנית, יש לבחון את הצורך האובייקטיבי בביטוח. כאשר אין (ולא היה בעבר) כל "אירוע ביטוחי" מסוג זה המוצע על ידי חברות הביטוח, והסיכוי לקיומו של סיכון כאמור הוא קלוש, עדיף לתעל את כספי הביטוח בעמותה ובחל"צ למטרות אחרות. בעניין זה, יש להקפיד לבל יוטעה התאגיד בסבך המלל והשכנוע, שמא כבר היו בעבר מקרים דומים. לעניות דעתנו, עד כה לא מוכר מקרה בו נושא משרה בעמותה או בחל"צ הפר את חובת הזהירות או את חובת אמון, או שהוגשה תביעה בגין הפרת חובת זהירות מצד נושא משרה בעמותה, וכן לא ידוע על מקרה שבו חברת ביטוח כלשהי נחלצה לעזרתו של נתבע כאמור. יש סיפורים בדבר הליכים "תלויים ועומדים", אף שנודה שטרם חזינו גם באלה.

שלישית, אין לערב בין הצורך בביטוח בגין נזקים "רגילים" (צד שלישי, עובדים, נזקי גוף, רכוש וכו') לבין ביטוח נושאי משרה. אין כל קשר ביניהם. לכן, תוך כדי הצעת ביטוחים הכרחיים מפני נזקים פיזיים, עלולה להגיע לעמותה או לחל"צ הצעה לבטח גם ביטוח נושאי משרה. יש לשלול זאת על הסף.

רביעית, ביטוח נושאי משרה בחברות עסקיות נעשה בחברות עתירות הון וכספים. לא כל חברה עסקית קטנה מבצעת ביטוח נושאי משרה. משמע, אך ורק גופים עסקיים גדולים במיוחד, שמחזור עסקיהם עולה על עשרות מיליונים, נוהגים לבטח את נושאי המשרה. אין מקום לערוך ביטוחים כאלו בעמותות ובחל"צים, שהיקף פעילותם נמוך יותר.

חמישית, קיים הבדל בולט בין חברות בורסאיות (וחברות עסקיות גדולות) לבין עמותות וחברות לתועלת הציבור. מטרתן של חברות עסקיות היא שמירת כספו ורווחיו הכספיים של המשקיע הפרטי או של ציבור משקיעים (או העמיתים בקופות הגמל). בעמותות ובחל"צים המטרה היא הפוכה - קיום מטרות ציבוריות וקבלת תרומות מהציבור. לכן, רק מקום שהמדובר בגוף ציבורי (מלכ"ר) העוסק בהחזקתם ובשמירתם של כספים רבים (למשל, קרנות ונאמנויות), ניתן לשקול ולהחיל גם לגביו את נושא הביטוח. רוצה לומר - לא כל התקשרות מסחרית הנהוגה בחברות עסקיות

ובורסאיות (דוגמת ההתקשרות בהסכמי ביטוח) יש לאמץ גם לגופי המגזר השלישי. ההיפך הוא הנכון. למעט מקרים חריגים כאמור, בהם פעילות הגוף המלכ"רי **דומה** לפעילותו של גוף עסקי, ראוי להסתייג מהחלת הדין החל על החברה העסקית בתחום הביטוח, גם על החברה לתועלת הציבור או על העמותה.

ששית, בהנחה כי ניתן, ברמה מסויימת, לבטח את נושאי המשרה בחל"צ ובעמותה, ביטוח נושאי משרה זה לא יחרוג מההיקף המותר בחוק, ובכלל זה יש לשקול את מכלול הפרשנויות, בין אלה האוסרות כליל את הביטוח, בהיותו טובת הנאה או סותר את החוק, לבין אלה המתירות את הביטוח, או כאלה המתירות את הביטוח הנעשה לטובת התאגיד בלבד ולא לצרכי שיפוי או צמצום אחריותו, עד כדי פטור מאחריות של נושא המשרה.

לאור האמור, **אין** אנו ממליצים לרכוש ביטוח נושאי משרה בעמותות, בחל"צים ובמלכ"רים הפועלים למטרות ציבוריות, ללא שיקול מעמיק בכל האמור לעיל. עם זאת נדגיש, כי לא מיצינו באמור לעיל את כל עמדותינו בנדון.